

ENTREVISTA

Joan Pere Viladecans: "L'art no m'ha servit per fugir, sinó per retrobar-me"

Joan Safont

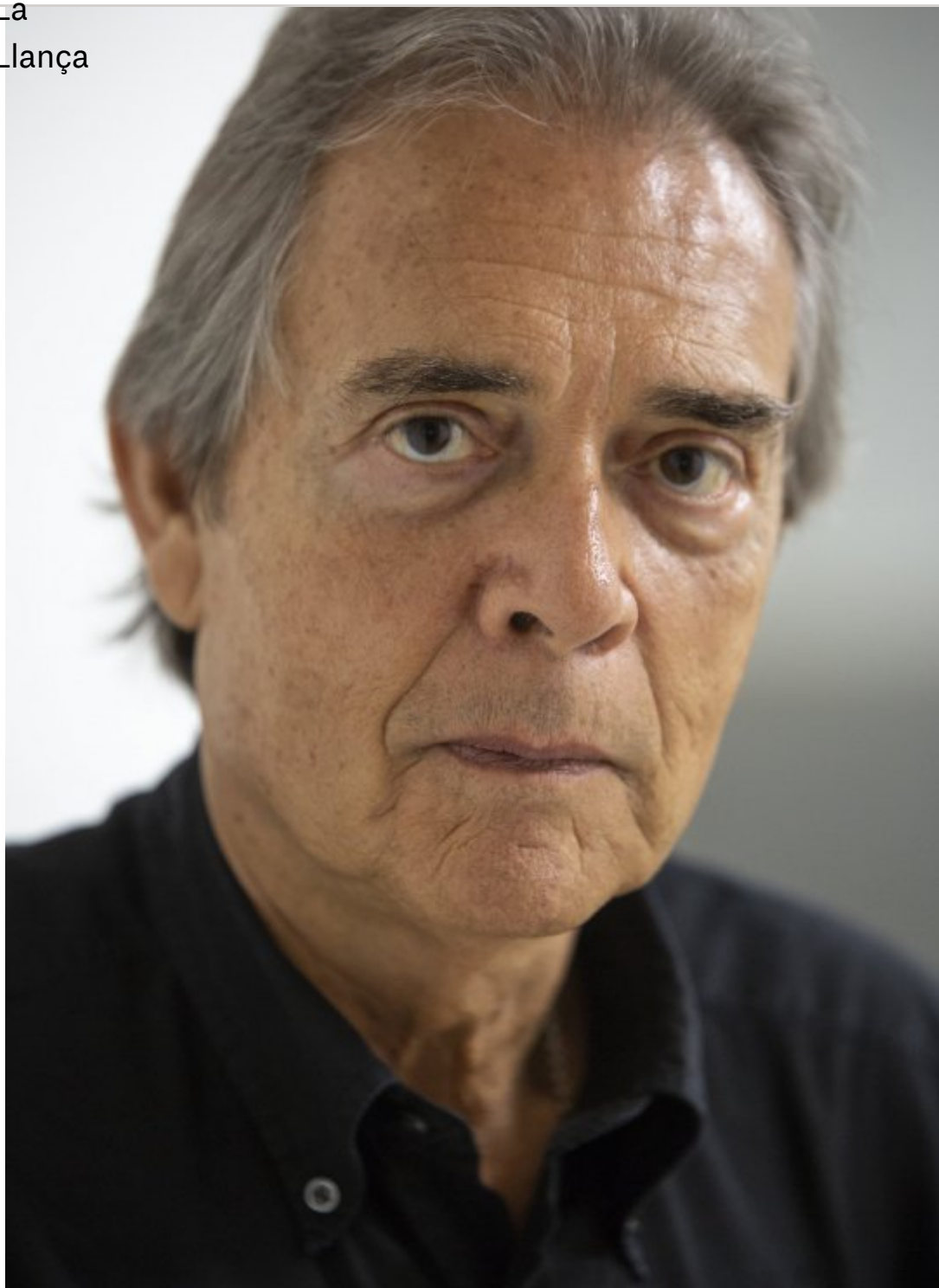
Foto: **Sergi Alcázar**

Barcelona. Dimecres, 20 de juny de 2018

6 minuts

Joan Pere Viladecans (Barcelona, 1948) va exposar per primera vegada l'any 1967, al Cercle Artístic de Sant Lluç. Cinquanta anys després, la **Fundació Vila Casas** exposa ***Una mirada interior/Una mirada interior?***, comissariada per Glòria Bosch i Mercis Rossetti, en què relaciona medicina i pintura, ciència i art, a l'Espai Volart. Hem parlat amb ell, tot passejant per l'exposició, d'aquest treball i d'aquests 50 anys de carrera.

Com va començar aquest projecte?

Vaig començar el 2012 i hi he estat sis anys, però amb algunes aturades, perquè pel mig vaig fer per Enciclopèdia Catalana les il·lustracions d'una antologia de Salvador Espriu i una antologia de Miquel Martí i Pol. Tenia aquestes obres encetades, però no acabades, i tapades amb llençols perquè no em volia contagiar.

La Llança
El relat de Poe, "*Un conte de les Ragged Montains*", certifica el que jo volia fer: establir la relació entre la ciència i l'art. En aquest relat, escrit l'any 1826 i publicat l'any 1844, l'escriptor descriu amb molta cura i precisió un personatge amb totes les característiques del que setanta anys després el pediatre francès Antonin Bernard-Jean Marfan presentarà com a síndrome en una revista mèdica, i que agafarà el seu nom. Setanta anys de diferència entre la intuïció i el descobriment científic!

“ Els artistes treballem a partir de nebuloses i el procés és donar forma a aquestes nebuloses. Hi ha, per exemple, esdeveniments que han passat fa molts anys que surten al cap de molt de temps

Com hi arriba al conte?

El conte el coneixia perquè vaig il·lustrar l'obra completa de Poe, però un bon dia el cardiòleg al qual anava em va dir: "vostè que ha il·lustrat Poe ja sap això?".

I li va obrir una nova visió... Hi ha cap experiència personal que el faci interessar per aquesta relació?

Els artistes treballem a partir de nebuloses i el procés és donar forma a aquestes nebuloses. Hi ha, per exemple, esdeveniments que han passat fa molts anys que surten al cap de molt de temps. Ara fa poc, per exemple, m'he trobat en un catàleg de 1971 una obra que ja havia fet jo amb una radiografia, datada l'any 70. Les coses no són gratuïtes.

"L'art, la medicina i la ciència, tenen quelcom en comú: la permanent enemista de la vida contra la mort" diu al text del catàleg.

L'art, la literatura, sempre ha intentat posar-li trampes, paranys, esquivar, enganyar la mort, i la ciència l'ataca directament amb els mitjans que té. Aquesta és la diferència i, alhora, es complementen clarament, com dèiem, al conte *Les muntanyes escabroses de Poe*.

“ L'art, la literatura, sempre ha intentat posar-li trampes, paranys, esquivar, enganyar la mort, i la

Per què usa la radiografia a la seva obra?

En primer lloc, perquè la radiografia té per mi un atractiu estètic com a objecte. A més, per una banda, m'anava molt bé per il·lustrar aquest concepte de vida interior i per una altra banda, són radiografies fotografiades per mi mateix, estampades digitalment -un fet que m'acosta al món digital contemporani. I, finalment, hi ha un pla més pictòric. Són com dos plànols: l'interior i l'exterior.

Els interrogants que apareixen a l'obra Camí, per exemple, evocuen el misteri de la vida?

L'art és preguntar. La poesia també. La creació són preguntes que es fa un mateix i preguntes que es fan als altres.

Creu que la ciència i l'art estan massa dissociats?

Actualment crec que hi ha un reconeixement mutu i de la falta que es fan els uns i els altres.

La **que es fan als altres**

Llança

Però, quan estudies, per exemple, et fan triar o ciències o lletres. Per tant, ja ho separem de bon inici...

I aquíestic jo amb aquest treball per tornar-les a unir!

Com a estat la col·laboració amb els diversos metges, com Jaume Padrós o Miquel Vilardell, que l'han ajudat?

La complicitat ha estat total. Ells han participat a partir de les meves obres. Hi ha un text, sobre la síndrome de Marfan que és compartit entre el doctor Màrius Petit i jo.

"L'art i la medicina parteixen d'un fet real. L'art l'interpreta, el forma i deforma, especula, i el resultat pot ser un balbuceig intuïtiu o una asseveració poètica. O una obra de gran bellesa. O quelcom que no té res a veure amb el seu principi ni observació", escriu en aquest text. Aquest any fa 50 anys de la seva primera exposició, que va inaugurar amb només 19 anys, què veu si torna la mirada enrere?

Hi veig la constatació que han estat anys d'aprenentatge. I que l'art no m'ha servit per fugir, sinó per retrobar-me. A mi, i a mi entre els altres.

La seva relació amb el món literari és molt estreta -ha il·lustrat Espriu, Martí i Pol i Poe. Com viu aquest vinculació amb les lletres?

La meva és una vinculació sobretot amb la poesia, perquè jo crec que circumscriure la poesia només a la literatura és molt mesquí. El fet poètic s'ajança sobre qualsevol creativitat humana, fins i tot en cada acte humà. Podem trobar en unes eines del camp, en un aparador, en una autopista. El fet poètic és bàsic per mi i una manera de valorar una obra del tipus que sigui és si és poètica o no. I després ja vindrà si és capaç d'emocionar o no.

“ Circumscriure la poesia només a la literatura és molt mesquí. El fet poètic s'ajança sobre qualsevol creativitat humana, fins i tot en cada acte humà

En això hi tenen a veure els mestratges de Tàpies i Brossa?

No crec que no, tot i que sé que és diu. Però en el benentès que tot suma en una ena de la que cadascú és una baula, jo arribo al coneixement de la pintura relativament tard. Per raons socials i de classe, jo anava als concerts del Palau de la Música matinals perquè valien quatre pessetes i llegia molt, però no tenia coneixements dels llibres d'art ni de l'art en general, però embrutava papers i parets des de petit. Era una defensa. Per això quan em pregunten quan vaig començar a pintar, dic que quan mamava.

Hi ha un element innat molt important en la seva obra?

En el que fem hi ha una predisposició i després ens anem conformant.

A casa seva no hi havia cap experiència artística o literària?

La única veta artística era la meva àvia, que va ser íntima amiga de la **Margarida Xirgu** i l'única que podia entrar al seu camerino. Van aprendre a llegir al carrer Jaume Giralt, perquè no van anar mai a l'escola ni l'una ni l'altra. I de la mà de la Xirgu va conèixer Santiago Rusiñol, Ramon Casas, etc. Sempre m'explicava coses d'aquell temps, però he de dir que la família no li feia massa cas. Fins i tot a mi em semblava que era molt pesada, sempre explicant el mateix!

Pobre àvia!

I de fet, va ser la que em va regalar el meu primer llibre: *El romancero gitano* de **Federico García Lorca**, editat per Losada.

“ La meva àvia, íntima amiga de la Xirgu, va ser la que em va regalar el meu primer llibre: *El romancero gitano* de Federico García Lorca, editat per Losada a Mèxic i que aquí estava prohibit

El va encaminar a la poesia, i, tractant-se de Lorca, amb una dimensió política també molt clara...

Estava editat a Mèxic, perquè aquí estava prohibit. La meva àvia, a través de la Xirgu -sense la qual no existiria el teatre de Lorca-, l'havia conegut i m'explicava com era.

Vostè exerceix d'escriptor, amb unes columnes en premsa que, aplegades, editarà Comanegra...

Faig el que puc per intentar ser útil!

En la relació entre medicina i art, hi ha un altre autor que no podem passar per alt: Thomas Mann...

I les radiografies de *La muntanya màgica*, per exemple!

Nhans em deia que havia estat sis anys per fer aquest treball. Durant
esta època va estar prenent esbossos i notes, com es pot veure en
l'exposició, amb facsímils dels seus quaderns...

Llança
No és pot desconnectar mai d'un projecte!

Els objectes que situa sobre les radiografies en els seus quadres són molt quotidians: una clau, un bastó, una pinça, una agulla imperdible... què vol dir?

L'espectador ha de fer la seva pròpia lectura: Si a l'escàner d'un cervell hi ha una clau gegant, pots pensar el que vulguis a partir d'això que suggereix. Si l'explico, perd tot l'interès.

Hi ha cap artista que hagi treballat sobre radiografia?

Potser si ho hagués sabut no ho hauria fet...

Qui són els radiografiats?

En el cas del quadre *La tomba interior/La síndrome de Marfan*, és d'una persona amb la síndrome, per exemple.

Per cert, l'oxid té un pes específic en aquests treballs...

Necessita buscar materials nous no explorats que m'ajudessin a explicar el pas del temps, el deteriorament... I què carai, perquè és molt bonic!

Per acabar, li he dir que m'ha sorprès saber que Abraham Lincoln, Nicolò Paganini o Serguei Rakhmàninov tenien el síndrome de Marfan...

I Michel Phelps. És una malaltia amb glamur, però que t'acaba matant.